

розвитку мовлення дітей. Під керівництвом педагога діти розмірковували над причинами і наслідками явищ природи, порівнювали якості й ознаки предметів, встановлювали існуючі у природі взаємозв'язки. У своїх працях «Павлівська середня школа», «Школа і природа», «Природа, праця, світогляд» та ін. В.О.Сухомлинський підкреслює, що в умовах сільської школи можливості взаємодії учнів з природою невичерпні [1].

У 80-90 рр. низка реформ у початковій освіті обумовили нові підходи до здійснення природознавчої освіти молодших школярів. Таку роботу виконали в основному наукові співробітники лабораторії навчання і виховання молодших школярів інституту педагогіки АПН України, викладачі-методисти вищих навчальних закладів країни: Т.М.Байбара, Н.М.Бібік, Л.С.Бондаренко, Н.С.Коваль, Л.К.Нарочна, В.А.Онищук та ін. Було видано програми і підготовлено підручники, які упродовж 80–х –90–х років удосконалювалися.

Таким чином, генеза літературних джерел свідчить, що педагоги-природодослідники постійно вели дослідження з удосконалення природознавчої освіти у початковій школі. Науковцями складались і видавались програми, підручники та методичні посібники для початкової школи.

Література

1. Історія педагогіки / За ред. проф. М.В.Левківського, д-р.пед.наук О.А.Дубасенюк. – Житомир : Житомирський державний педагогічний університет, 1999. – 336 с.

УДК 373.3.016:613/614

ЧЕКАН К. В., ФЕНЧАК Л. М.
Мукачівський державний університет

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Здоров'я – це один з найважливіших засобів, який дає людині можливість досягти високої мети – реалізації всіх закладених у ній від народження талантів і здібностей. Проте, умови в які ми поставлені, звички, які ми наслідуюмо - можуть мати негативні наслідки для здоров'я. Нове суспільство вимагає від школи докорінних змін, які передбачають формування компетентностей, тобто здатності застосовувати здобуті знання у різноманітних життєвих ситуаціях. В концепції Нової української школи серед ключових компетентностей, які мають бути сформовані в підростаючого покоління, виділяють таку компетентність як екологічна грамотність і здорове життя. Саме ця компетентність передбачає усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність та бажання дотримуватися здорового способу життя.

За останні роки проблема збереження здоров'я дітей молодшого шкільного віку, їх оздоровлення та профілактика найбільш розповсюджених «шкільних» хвороб є предметом фундаментальних наукових досліджень. Питання формування та виховання потреб у здоровому способі життя дітей розкрито у працях А.Алчевської, О.Ващенко, Д.Локка, С.Русової,

К. Ушинського. Здоров'язберігаючому вихованню присвячені наукові доробки вітчизняних та зарубіжних філософів, медиків та психологів - М.Амосов, О.Ващенко, М.Гончаренко, Г.Зайцев, Ю.Лисицин, А.Маслоу, С.Попов, В.Петленко, А.Степанов, Л.Татарнікова, А.Щедріната ін. Проблему профілактики шкідливих звичок досліджують Н.Максимова, В.Оржеховська, Т.Федорченко та ін. В Україні розроблена і функціонує освітня нормативно-правова база, що має важливе значення для означеної проблеми.

В «Енциклопедії освіти» термін «здоров'я» визначається як «динамічний стан організму, який характеризується високим енергетичним потенціалом, оптимальними адаптаційними реакціями на зміни довкілля, що забезпечує гармонійний фізичний, психоемоційний і соціальний розвиток особистості, її активне довголіття, повноцінне життя, ефективну протидію захворюванням» [7].

Темпи сучасного життя, соціальне неблагополуччя, несприятливе екологічне середовище, гіподинамія, шкідливі звички – всі ці чинники погіршують стан здоров'я підрастаючого покоління. Велике значення для збереження здоров'я людини має спосіб її життя. Сучасна молодь у переважній більшості випадків не замислюється над своєю поведінкою, недбало ставиться до власного здоров'я, культивує шкідливі звички. Відомо, що майже 75% хвороб дорослих людей отримані ними ще в дитячі та підліткові роки [4].

Саме тому сьогодні особливо гостро постала проблема необхідності збереження та зміцнення здоров'я саме учнів початкової школи. Адже молодший шкільний вік – це період життя, коли закладаються основні фізичні та психологічні характеристики особистості. Діти у цьому віці ще не зовсім усвідомлюють значення свого здоров'я та важливість його збереження. Необхідність формування здорового способу життя у молодших школярів обумовлена розумінням, що лише з раннього дитинства можна прищепити основні знання, навички і звички з охорони здоров'я, які згодом перетворяться у важливий компонент загальної культури людини і вплинуть на формування здорового способу життя усього суспільства.

Статистичні дані вказують на те, що за останні десять років частка здорових дітей молодшого шкільного віку знизилася із 46 до 32 %; одночасно на 6,5 % збільшилася кількість дітей із різними захворюваннями, найбільше – з хворобами системи кровообігу; у структурі поширення переважають хвороби пов'язані із органами дихання (48,6 %), травлення (7,9 %), ока та його придаткового апарату (5,4 %), ендокринні (5,3 %) й хвороби кістково-м'язової (4,5 %) та нервової (3,3 %) систем [5].

За свідченням науковців, під час вибору стратегії формування здорового способу життя в молодшому шкільному віці необхідно враховувати психологічні та психофізіологічні характеристики віку, спиратися на зону активного розвитку, виходячи з того, що провідні цінності здоров'я та здорового способу життя – необхідний і обов'язковий компонент здоров'язберігаючої діяльності школи. Педагоги-практики наполягають на необхідності поєднання сприятливого психологічного клімату, раціональної

організації навчального процесу, ефективної фізкультурно-оздоровчої роботи, раціонального харчування для досягнення цієї мети [2].

Одним з компонентів формування цінності здоров'я та здорового способу життя є просвітницька робота з батьками, залучення їх до спільної роботи з молодшими школярами, до розробки програми з формування цінності здоров'я та здорового способу життя. Дотримання підростаючим поколінням вимог здорового способу життя сприяє формуванню у них здоров'язберігаючої компетентності як сукупності знань, умінь і навичок здорового способу життя.

Таким чином можна констатувати, що процес формування у молодших школярів здорового способу життя буде результативним, якщо дотримуватися певних психолого-педагогічних умов: формування знань і уявлень молодшого школяра про здоров'я людини, про його корисні і шкідливі звички, про власне здоров'я; умови для організованої рухової активності, забезпечення культивування звичок і навичок здорового способу життя; формування ціннісного ставлення до свого здоров'я; формування мотивації і потреби в учнів дбайливо ставитися до свого здоров'я, у своєму фізичному і психічному вдосконаленні, шляхом використання всіх форм, методів і враховуючи засоби фізичної культури і здорового способу життя.

Література

1. Антонова О.Є. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (аналіз поняття) / О.Є.Антонова, Н.М.Поліщук // Вища освіта у медсестринстві: проблеми і перспективи: [зб. статей всеукраїнської науково-практичної конференції]. – 10-11 листопада 2011. – Житомир : Полісся, 2011. – С.27-31
2. Баєва Т. Формування здорового способу життя в особистісно орієнтованому виховному процесі життя / Т. Баєва // Соціально-педагогічні проблеми сучасної середньої та вищої освіти в Україні. – Житомир : ЖДПУ, 2002. – С. 172-173.
3. Бондар Т.С. Здоров'я школярів: практичні матеріали для повсякденної роботи педагога / Т.С.Бондар. – Упоряд. Т.С. Бондар. – Х. : Веста, 2009. – 192 с.
4. Ващенко О. Як створити школу сприяння здоров'ю / О. Ващенко, С. Свириденко. - К.: Шкільний світ, 2008. - 132 с.
5. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні : теорія та практика : монографія / Мирослав Васильович Дутчак. – К. : Олімп. л-ра, 2009. – 279 с.
6. Енциклопедія освіти: АПН України. – К. : ЮрінкомІнтер, 2008. – 1040 с.
7. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті. – К. : Шкільний світ, 2001. – 23 с.

УДК 373.091.33:793/796

ЧЕКАН О.М., ДРАНЧАК М.
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ “ШКОЛА – ДОШКІЛЬНИЙ ЗАКЛАД” ЗАСОБАМИ ГРИ

Найбільш виразною ознакою сучасних змін у системі української освіти, що вимагають відповідних управлінських, науково-методичних і організаційних рішень, є її реформування на засадах безперервності. Фахівцями виокремлюються три домінанти цього процесу: здійснення його в контексті

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>